

א. ספר מי הי"ם לאדמו"ר מגוסטינין

יצחק מאיר (איצו) ליפשיץ

ספר מי הי"ם לאדמו"ר מגוסטינין

על שינויים בין עותקי הספר

שער הספר בעותק המצוי ביד מחבר המאמר

אֶלְפִי חסידים שיחרו לפתחו. הרבי מקוצק ראה בו אחד מל"ו צדיקים. הרבה מעשים ותורות שאמר התפרסמו בין החסידים. אך כמו רבו המובהק מקוצק, כשנפטר האדמו"ר מגוסטינין, רבי יחיאל מאיר ליפשיץ צוק"ל, בעש"ק פרשת יתרו של שנת תרמ"ח – לא השאיר אחריו ספר, לא בכתב יד ולא בדפוס.

למרות זאת, אם תרשמו את שמו של הרבי מגוסטינין בשורת חיפוש "מחבר" בקטלוג הספריות תעלו ספר אחד בשם "מי הי"ם", ראשי תיבות "מכתב יד הרב יחיאל מאיר". הספר נדפס לראשונה בלאדז' בשנת תרפ"ב (1922), למעלה מ-30 שנה לאחר פטירת הרבי, וכולל בחלקו תרשומת דרשות פרטית שרשם לעצמו הרבי מגוסטינין, ביניהן תרשומת דרשות שנשא בשבת הגדול ושבת תשובה.

בגב שער "מי הי"ם" כתב המוציא לאור, הצדיק רבי ישעיה חנוך העניך בערבער, האדמו"ר מלאדז':

"יתברך היוצר כל על כל הטוב אשר גמלני מעודי, וזיכני להוציא לאור עולם, תעלומות חכמה, הם דברי אלקים אשר הניח אחריו ברכה, איש חי, רב פעלים, צדיק יסוד עולם, לו דומי' תהלה, אדמו"ר יחיאל מאיר מגאסטינין זצ"ל"ה והמה בכתובים עד כה, והן בנו של אותו צדיק, הוא חותני הרה"ק ר' אברהם משה שליט"א מפראשקאוו, נתן לי במתנה, את כתי ידכ"ק..."

דברי המציא לאור!

יתברך היוצר כל, על כל הטוב אשר נמלני מעודי,
ויוצני להוציא לאור עולם, העלויות חכמה, הם דברי אלקים חיים,
אשר הניח אחריו ברכת, איש חן, רב פעלים, צדיק יסוד עולם,
לוי דומי' תהלה, אדומי' יחיא אל מאיר מנאסמינין, וצלליה
והמה בכחובים ער כה, והן בנו של אותי צדיק, הוא חותני הרח"ק
ר' אברהם משה שליט"א מפראשקאוו, נתן לי במתנה, את כתבי
ידכ"ק, ושש אנכי, על אמרותיו המקוריים, שיתנו בדבריו הקדושים
להיות שפתיות רובניות בקבר ולא אחוס על מסוגי, אף גם בעת
הזאת, שהיוקר ואסיר, והנני משתדל להרפס על ניר יפה, באותיות
ברורות, להידור מצות, וזכותי של אותי צדיק, יעמיד להמליך טוב
עבורי, כדבריו הקדושים ר"י החסיד בספר חסידים, כי רב"ד, וז"ל
וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתלללים שם עליו, ומליצים
טובה עליו, עכ"ל, והשרית יזכני, בתשובה שלומה לפניו, ולראות
מתרה, בנחמה ציון וירושלים, והרסת קרן ישראל.
לאדן, כי תבוא לסוד, ויכפר על בני ישראל הרפס"א לפ"ק.

נאום ישעיה הנוד העניך ב"ר רפאל נ"י חתנה בעיר לאדו

והנני אומר על זולתי להרפס הספר הזה בלי רשות
ולחשומע יונעם ותכא עליו ברכת טוב.

יען שכמה פעמים זכיתי לחסותך בצל קדושת המחבר וצללה"ה
וי"ץ כנאסמנין, ע"כ אודה ליד שוכתי להרפס ספרו הנחמד.

דברי חסידים

אליעזר בן דבורה

עמוד גב השער, עותק ספריית הרמב"ם

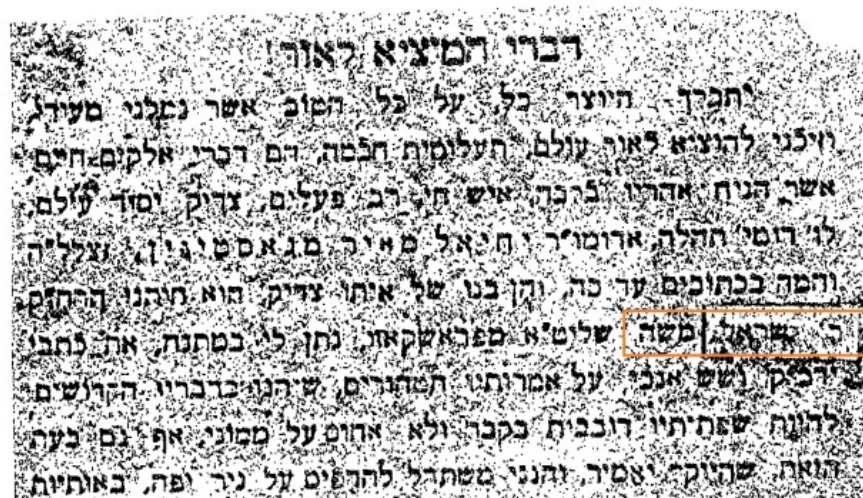
בהוצאה צילומית שהוציא כעבור כ- 40 שנה (בשנת תשכ"ד-1964) ר' מנחם בערבער, בנו של האדמו"ר מלאדז', הוא מספר: "הספר הזה נדפס פעם אחת בלאדז במדינת פולין בשנת תרפ"א על ידי אבי מורי הרה"ק והצדיק ...".

יפה היא אותה הכרת הטוב שקבע האדמו"ר המו"ל לחמיו בגב השער, בוודאי כאשר חמיו בחר להוריש דווקא לו את כתב היד, במקום שהיו בן בכור ובנים יורשים. אבל דווקא בשל כך מעניין לשים לב לדרמה העולה מבין אותיות הדפוס שייתכן שהתרחשה באותם ימים בביתו של האדמו"ר מלאדז' ובבית הדפוס של אליעזר גוטשטאדט.

הכל מתחיל בעובדה ששמו של בן הרבי מגוסטינין, חמיו של המו"ל הראשון, ומי שכאמור העניק למו"ל את כתב היד הייחודי והנדיר, כלל לא היה 'אברהם משה' כפי שנדפס בתוך דברי הכרת הטוב שבפתח הספר, אלא 'ישראל משה'. מכיוון שהגיע אלינו יותר מספר אחד בו נכתב השם השגוי וכך נמכר, אפשר רק לשער את מידת עגמת הנפש שאחזה במוציא לאור. את גודל המהומה שירדה על ראשי המסדרים בדפוס אפשר רק לנחש.

מדקדוק בעותקים שהגיעו לידינו (בעיקר בצילום) עולים מאותיות הדפוס רשמיה של אותה מבוכה. מעיון בעותקי מהדורת לאדז', מסתבר שהטעות המצערת נמצאת ושוקה רק בחלקם, אך באחרים היא תוקנה בשתי שיטות.

בעותק אחד (צילום בתוכנת "אוצרות התורה") תוקנה לכאורה הטעות בהדבקת תוית מתוקנת על גבי השם השגוי ובה מודפס השם הנכון.

עמוד גב השער, מתוך מאגר "אוצרות התורה"

לעומתו, בעותק אחר (צילמו בהוצאה משנת תשכ"ד) אנחנו כבר מוצאים שכל הנראה השגיאה תוקנה בגוף הדפוס שהודפס פעם נוספת. נדמה שההדפסה הנוספת נעשתה אף היא בלאדז' באותו בית דפוס ובסמוך להדפסה הראשונה.

יתברך היוצר כל, על כל הטוב אשר נמלני מעודי,
ויוכני להוציא לאור עולם, תעלימית חכמה, הם דברי אלקים חיים,
אשר הניח אהריו ברכה, איש חי, רב פעלים, צדיק יסוד עולם,
לוי דומי' תהלה, אדומי' יחיא אל מאיר מגאססינין, וצללה
והמה בכתובים עד כה, והן בנו של איתו צדיק, הוא חותני הרה"ק
ר' ישראל משה שליט"א מפראשקאוו, נתן לי במתנה, את כתבי
ירכ"ק, ושש אנכי, על אמרותיו המהירים, שיהנו בדבריו הקדושים,
להיות שפתי' דובכית בקבר ולא אחוס על סמני, אף גם בעת
הזאת, שהיוקר יאסיר, והגני משתדל להדפיס על ניר יפה, באותיות
ברורות, להידור מצות, וזכותו של אותי צדיק, יעמיד להמליץ טוב
עבירי, בדברי הקדוש ר' החסיד בספר חסידים, סי' רכ"ד, וז"ל
כל האומר דבר שמועה מזהם, הם מתפללים שם עליו, ומליצים
טובה עליו, ע"ל, והשית יוכני, בתשובה שלימה לפניו, ולראות
מהרה, בנחמת ציון וירושלים, והרמת קרן ישראל.
לארז, ב' תמוז לסדר, ויכפר על בני ישראל התרפי' לפי.

נאום ישעיה חנוך העניך ב"ר רפאל נ"י חונה בעיר לארז

והגני איסר על זולתי להדפיס הספר הזה בלי רשות
ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכת טוב.

יען שכמה פעמים זכיתי להסתופף בצל קרואת הספר וצללה"ה
וי"ע בגאססנין, ע"כ אודה ל"ד שזכיתי להדפיס ספרו הנ"ל.

דברי חסידים

אליעזר בן דבורה

עמוד גב השער, צילום מהדורת לארז. תל אביב תשכ"ד

מצד אחד, ההדפסה הנוספת נעשתה באותו בית דפוס, שהרי יש זהות גבוהה מאוד בין מאפייני אותיות הדפוס כאן וכאן – אותן אותיות שבורות, מרוחות
וכיו"ב באופן דומה. מצד שני, ניכר שהיתה זו הדפסה נוספת (לכל הפחות של אותו עמ' בעייתי) בניגוד למסורת הביבליוגרפית המדברת על הוצאה אחת
בלבד בלארז, כי יש בעמ' המתוקן שינויים קלים נוספים, חוץ מתיקון השם, אות ששינתה מקומה וקו מפריד תחתי שהוארך, המלמדים לכאורה שהעמ'
סודר מחדש.

בשולי הדברים יש להעיר שעדיין אין כל הנ"ל מסביר מדוע כאשר תוקן השם בהדפסה הוא תוקן באותיות שונות מאותיות הדפוס המקורי, גם בעיצוב וגם
באיכות, ואפילו לא נעשה שימוש באותיות ר' ו-א' שישנן גם בשם השגוי וגם בזה שהחליף אותו.

עוד יש להעיר, שדווקא בגלל המהומה שעוררו לכאורה השיבוש בשם ונסיונות התיקון, בולטת עוד יותר לעין העובדה שאיש לא מצא לנכון לתקן בדפוס
את התואר "שליט"א אחרי שמו של האדמו"ר חמיו של המו"ל, חרף העובדה שלמיטב ידיעתנו הוא כבר נפטר כ-4 שנים לפני הוצאת כתב היד לאור. גם
בצדו השני של אותו העמ', בדף השער ובאותיות גדולות ובולטות, לא תוקן שמו של אחד משני תלמידי החכמים המעתיקים, ובמקום 'מנחם' נרשם בטעות
'פנחס'.

מכיוון שקטנם של ראשונים עבה ממתנינו, אין להניח ששני העניינים האחרונים חמקו כך סתם מעיני המתקנים, ואולי אין כאן אלא רמז להמשך הסיפור
המסתתר בין האותיות ואשר אם נזכה עוד יסופר בעתיד.

:Share this

להיות הראשון שאוהב את זה.

Safranim's Blog

ערכות עיצוב *Twenty Ten*. בלוג בוורדפרס.קום.